

**ȘCOALA DOCTORALĂ PARADIGMĂ EUROPEANĂ
FACULTATEA DE STUDII EUROPENE
UNIVERSITATEA BABEȘ BOLYAI, CLUJ-NAPOCA**

Teză de doctorat

-Rezumat-

**GRANIȚE URBANE ȘI IERARHIZAREA
CETĂȚENILOR: CONTROL EMOȚIONAL ȘI
CONTRADICȚII ALE BIROCRAȚILOR, STUDIU DE CAZ
BARCELONA**

DOCTORAND: CORINA TULBURE

COORDONATOR: PROF. DR. ENIKŐ VINCZE

CLUJ-NAPOCA

2022

Cuvinte-cheie: Granițe, imigranți, emoții, spațiu urban, instituții municipale, ierarhizare socială și rasială

Teza *Bordering the city, ordering the people: emotional control and bureaucrats' contradiction, Barcelona city case* analizează practici de control realizate în spațiul urban, luând în considerare intervențiile efectuate de serviciile sociale municipale și forțele de poliție locale. Studiul dezvoltă o cercetare empirică și contextuală efectuată în Barcelona între anii 2016 și 2020, bazată pe etnografii, participare activă și interviuri cu funcționari ai instituțiilor municipale din Barcelona și angajați ai organizațiilor societății civile.

Studiul conectează domeniul de cercetare al migrației cu studiile urbane, analizând practicile instituționale care vizează imigranții cu un statut legal precar care trăiesc sau lucrează în stradă. Mă concentrez pe formele de control al imigranților, ceea ce am considerat practici de *bordering* realizate în interiorul statului.

În ultimul deceniu, orașele spaniole au câștigat autonomie și au promovat un proces de descentralizare în raport cu departamentele de stat spaniole însărcinate cu aplicarea Legii referitor la statutul și drepturile imigranților, cunoscută ca *Ley de extranjeria*. Orașul a devenit un potențial sanctuar în vremuri de practici de control al mobilității persoanelor și al șederii acestora în Uniunea Europeană.

În același timp, în acest spațiu urban au loc interacțiunile cotidiene dintre instituțiile însărcinate cu gestionarea migrației și imigranți. La nivel urban statul este „simțit” și re-construit prin aceste întâlniri, proceduri și documente. Concomitent, tot în interiorul orașului, granițele devin omniprezente și se manifestă în moduri diferite, unele dintre ele mai vizibile (patrulări și cereri de documente de către agenți ai forțelor de ordine, intervenții cu un profil rasial realizate în stradă) sau mai degrabă invizibile

(proceduri birocratice, interviuri pentru a obține drepturi și acces la resursele din oraș). Toate aceste limite fizice sau birocratice produc un sentiment de incertitudine și precaritate economică și socială pentru cei afectați de ele, producând categoria persoanei „deportabile” (De Genova 2002).

În acest context, întrebările mele de cercetare se concentrează pe rolul orașului în atenuarea sau amplificarea acestor reglementări stricte ale legislației pentru imigranți. De multe ori, prevederile politicilor naționale pentru imigranți și ale politicilor locale se suprapun. Totuși, accesul la educație, asistență medicală sau locuință poate fi facilitat de politicile locale, oferind imigranților nu doar acces la drepturile lor, ci și posibilitatea de a se stabili, de a fi considerați vecini în oraș, de a face parte din comunitate.

Cercetarea mea de doctorat se concentrează asupra modului în care politicile și practicile locale, gestionate de instituțiile și agenții orașului, întăresc sau contestă practicile de frontieră proiectate de Legea Națională a Imigrării, facilitând controlul sau includerea imigranților, contribuind în acest sens la amplul domeniu al studiilor referitoare la migrație.

Întrebarea mea centrală dezvoltată în această cercetare s-a concentrat asupra modului în care instituțiile și agenții lor au inclus sau respins imigranții cu un statut legal precar la nivel local și municipal, contribuind la formarea unei ordini, ierarhii sociale și rasiale în spațiul urban și multiplicând logica granițelor în interiorul statului.

În interiorul orașului, accesul la locuințe a devenit un punct cheie care demonstrează intersecția dintre reglementările migrației – naționale și locale – și accesul la drepturi. În consecință, m-am concentrat asupra situației imigranților cu statut juridic precar care trăiesc în așezări informale din diferite zone din orașul Barcelona. Întrebare centrală a studiului, referitoare la rolul programelor și organizațiilor municipale, s-a dezvoltat în mai multe alte direcții: cine sunt imigranții cu statut legal precar și fără acces la locuință?

Cum interacționează și ce relații se creează între instituții, vecinii și imigranții cu statut juridic precar care locuiesc în cartier?

În studiul meu m-am concentrat asupra intervențiilor în stradă ale asistenților sociali care lucrează în cadrul departamentelor municipale și ONG-urilor responsabile cu incluziunea imigranților. Încerc să arăt cum se raportează aceste instituții și angajații lor la Legea pentru imigranți, *Ley de extranjeria*, unde această lege este contestată și unde este amplificată, care este spațiul lăsat pentru deciziile și protocoalele locale și unde subiectivitatea practicienilor joacă un rol cheie. Aceste reglementări sunt traduse în practici zilnice care implică o legătură între asistenții sociali, pe care îi consider birocrați în general, și imigranți. Încerc să analizez mai profund această legătură pentru a înțelege contradicțiile și justificările birocraților în timpul intervențiilor lor.

În al doilea rând, m-am concentrat asupra modului în care se creează relațiile sociale în cartiere prin intervențiile acestor instituții, a vecinilor și a persoanelor cu statut juridic precar. Am studiat relațiile echipei instituționale de stradă atunci când interacționează cu vecinii și oamenii fără adăpost prin metode etnografice și interviuri. Începând cu aceste intervenții, am analizat apariția unui sistem de supraveghere care vizează imigranții cu un statut juridic precar, inclusiv forme complexe de control realizat de către forțele de ordine, poliția municipală.

În cadrul acestor intervenții, am observat decalajul dintre constrângerile structurale/organizaționale cu care se confruntă asistenții sociali și momentele lor de decizie proprie, analizând în același timp rolul emoțiilor lor în relația cu imigranții.

Această etnografie mi-a permis să abordez contradicțiile afective care apar dincolo de protocoale și reglementări locale, și care joacă un rol fundamental în includerea sau excluderea imigranților din oraș. Pe baza literaturii extinse

despre birocrăți (Lipsky 1980), am încercat să expun capacitatea lor de decizie și, în consecință puterea lor în cadrul aparatului însărcinat cu controlul imigranților.

Studierea regulamentelor instituționale și a intervențiilor birocrățiilor implicați în programele de incluziune realizate de către instituțiile municipale pune în lumină aparatul complex, multiplu și subtil care controlează migrația în Europa modernă.

Pe de o parte, am studiat programele derulate pentru incluziunea persoanelor fără acces la locuire, iar pe de altă parte, am acordat atenție intervențiilor birocratice stradale cu imigranții (Lipsky 1980) și mai ales rolului emoțiilor birocrăților în evaluarea, acceptarea sau expulzarea imigranților din oraș. În ciuda legilor și reglementărilor stricte, am demonstrat că regimurile de control al migrației implică un nivel de arbitraritate și imprevizibilitate cu efecte atât pentru birocrăți, cât și pentru imigranți.

Analizând intervențiile municipale am arătat deconectarea, fragmentarea instituțiilor statului și multiplicarea puterii statului prin această fragmentare.

Primul capitol al tezei include o scurtă introducere care conectează studiile despre migrație și studiile referitoare la spațiul urban, concentrându-se mai ales pe accesul la locuință pentru imigranții fără acte. Continui cu un capitol care explică perspectiva securitară asupra migrației, arătând modul în care securitatea și nesiguranța sunt înțelese de către birocrății în timpul intervențiilor lor în stradă.

În capitolul metodologic evidențiez dificultatea studierii instituțiilor statului, obținerii accesului la aceste instituții, analizând procesul de negociere realizat în timpul muncii de teren și al autocenzurii. Explic în același timp poziționarea mea ca cercetător care studiază atât instituțiile, cât și situația imigranților care trăiesc în așezări informale în Barcelona.

Pentru a înțelege mai bine aceste intervenții, explic contextul accesului la locuire în Spania și în special în Barcelona și modul în care un proces de gentrificare care a făcut dificil accesul la locuire se intersectează cu Legea referitoare la migrație, *Ley de Extranjería*. Explic cum ilegalitatea și vulnerabilitatea imigranților este produsă prin această lege și cum reglementările municipale privind accesul la locuințe accentuează excluderea imigranților din oraș.

În capitolele analitice ale tezei (5-6-7), explic intervențiile birocrățiilor municipale și modul în care intervenția lor a implementat o ierarhizare socială și rasială în cartiere și a reconfigurat puterea, facilitând expulzarea imigranților din cartier.

În capitolul 5, *The Patrols' City: Vigilance and Intimacy on Barcelona Streets* m-am concentrat pe vigilența socială a imigranților care locuiesc în așezăminte informale în cartierele Barcelonei, producând evacuarea imigranților și o nouă relație între vecini și instituții, cetățenii devenind colaboratori în informarea instituțiilor referitor la ceea ce ei consideră siguranță și pericol în cartier.

Intervențiile asistenților sociali nu sunt similare cu cele ale Poliției. Cu toate acestea, asistenții sociali efectuează o supraveghere permanentă cu măsuri disuasive, monitorizând imigranții fără adăpost. Scopul lor general este de a asigura *convivencia*, un concept complex care înseamnă atât „împreună”, cât și ordine publică. *Convivencia* este înțeleasă într-un mod diferit în funcție de perioada istorică sau politică din Catalonia, dacă analizăm politicile municipale implementate prin acest concept. De asemenea, pentru a defini *convivencia* (conviețuirea) se folosesc parametri diferiți în fiecare cartier. Aceste echipe ale serviciilor sociale, inclusiv echipele de gestionare a conflictelor colaborează cu unii dintre vecini pentru a asigura această *convivencia* și securitatea cartierului, producând în același timp segregarea locuitorilor cartierului. Ca un paradox, această segregare se produce pentru a asigura *convivencia*, adică conviețuirea împreună.

În acest context, nevoia de securitate-siguranță devine baza relației predominante dintre vecini și dintre vecini și instituții care, la rândul său, prin supraveghere, schimbă percepția asupra imigranților cu statut juridic precar care locuiesc în cartier. În consecință, imigranții devin excluși din dinamica cartierului, se transformă în persoane „de risc” și sunt percepuți ca o „amenințare”.

În capitolul 6, referitor la emoțiile birocratilor, am analizat intervențiile lor și emoțiile create în timpul acestor intervenții. Am acordat atenție rolului emoțiilor în deciziile referitoare la evacuarea sau includerea imigranților în oraș, proces care are ca rezultat crearea unor ierarhii morale și a segregării între cei care au statut de cetățeni și cei considerați imigranți.

Există o vastă literatură despre rolul emoțiilor în cadrul organizațiilor. Pe baza acestei literaturi, analizez modul în care emoțiile născute în timpul intervențiilor birocratilor cu imigranți circulă ulterior între birocrati, care fac parte ei înșiși din structuri ierarhice, instituționale și reprezintă un factor-cheie în procesul de evaluare a imigranților pentru a facilita accesul acestora la resurse. În plus, aceste emoții sunt modelate de experiențele și relațiile anterioare ale asistenților sociali cu imigranții, precum și de pregătirea acestora. Pentru a-și justifica și legitima intervențiile, ei trebuie să creeze figura imigrantului „nevoiaș” și a celui „eșuat”, punând în practică o selecție a persoanelor.

Dintre acestea, un procentaj redus va fi acceptat în oraș, având acces ulterior la documente și resurse și un alt procentaj va fi evacuat din cartier și ulterior expulzat.

În ceea ce privește rolul emoțiilor în procesul de luare a deciziilor, demonstrez cum birocratii care intervin în stradă cu imigranții dețin puterea de a aplica protocoalele în funcție de emoțiile lor și, în acest fel, ajung să devine ei înșiși factori de decizie: nu sunt simpli agenți neutri care pun în practică logica legilor și regulamentelor (Rhodes 2010), ci au capacitatea la nivel individual de a decide într-un mod arbitrar. În același timp, ei navighează

între contradicțiile provocate de structurile administrative, regulile, legile și imprevizibilitatea și deciziile posibile în urma interacțiunilor lor față în față cu imigranții. În special, descriu iritarea, lipsa de încredere care există în cadrul birocrățiilor în relația lor cu imigranții. Aceste emoții justifică selecția și viitoarea excludere a imigranților din oraș: accesul la drepturi nu este garantat, ci se realizează doar în baza unui criteriu meritocratic. În același timp, aceste emoții și mai ales crearea figurii imigrantului „eșuat” asigură coeziunea între birocrăți.

În al șaptelea capitol, examinez formele de control prin „rușine”. Modul în care imigranții sunt făcuți vizibili sau invizibili pentru ceilalți prin practicile statului afectează relația imigranților cu ceilalți, cu ei înșiși și cu locul în care trăiesc. În cazul celor care trec granița, emoții precum „shaming” devin un instrument puternic de control al corpurilor și percepțiilor, fiind în același timp o modalitate prin care statul devine prezent în viața oamenilor. În plus, analizez modul în care rușinea instalează forme de control pe termen lung plasând imigranții într-un spațiu de neapartenență, un spațiu simbolic între graniță și cetățenia deplină.

Concluzionez că forme de violență și control mai puțin vizibile, bazate mai ales pe controlul emoțional sunt exersate de către birocrățiile care lucrează în cadrul instituțiilor municipale responsabile de includerea imigranților, demonstrând invizibilitatea acestor forme de violență și, în paralel, acceptarea și normalizarea acestora în cadrul intervențiilor instituționale.

CUPRINS

Mulțumiri

1. Introducere

1.1. Apariția granițelor în spațiul urban: conectarea studiilor urbane cu studiile referitoare la migrație

1.2. Întrebările cercetării și principalele contribuții

1.3. Structura tezei

2. Aspecte metodologice și etice ale cercetării empirice

2.1. Procesul cercetării empirice

2.2. Încredere și relații în timpul cercetării de teren

2.3. “Disonanța emoțională” (Bergman, 2007) cercetând instituțiile responsabile de gestionarea migrației

2.4. Dificultăți în accesarea instituțiilor: “De ce să te cred?” Limitele cercetării

3. Elemente conceptuale și context

3.1. Controlul migrației în spațiul urban: înțelegerea legăturii dintre securitate – lipsă de securitate

3.2. Prevenirea, obiectiv principal în programele și intervențiile municipale

3.3. Iregular, ilegal, fără documente: semnificații dincolo de o categorie administrativă

3.4. Contextul intervenției și înțelegerea securității și pericolului de către funcționarii municipali

4. Contextul accesului la locuire în orașul Barcelona: intersecția programelor de acces la locuire cu controlul migrației

4.1 Schimbări legislative pentru a facilita accesul la piața locuințelor

4.2 Persoane fără locuință în locuire informală în Barcelona

4.3. Cadrul legal și administrativ pentru a avea acces la locuințe sociale

4.4. Înregistrarea la nivel municipal: *empadronamiento*

5. Capitol analitic: Orașul patrulelor: control și intimitate pe străzile Barcelonei

Introducere: Control de proximitate: “Odată ce ai trecut granița, de ce îți mai este teamă?”

Imaginând *conviețuirea*: control și apropiere

Producând teritoriu “sigur” și oameni “cu risc”

Radiografia unui conflict: “Sunt un observator, nu un paznic”

Să fim “împreună”: vigilența apropierii

Concluzii

Referințe

6. Capitol analitic: ‘Înapoi la ordine’: rolul birocraților în producerea granițelor interne în Barcelona

Introducere: guvernanta prin emoții ca o practică de frontieră

Metodologie

'Circuitul meritocratic': între protocol și iritare

Emoții la locul de muncă

Concluzii

7. Capitol analitic: **Mobilitate și Post-Socialism: trecerea granițelor și neapartenența într-o Europa albă**

Introducere

Rolul auto-etnografiei

Practici ale rușinii și granițe sociale

Vizibilitatea oamenilor ca formă a violenței statului

Invizibilitatea oamenilor ca formă a violenței statului

Concluzii

8. Concluzii

9. Bibliografie